

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Insertiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Republica Socialistă România

In dimineața zilei de 21 august 1965 Marea Adunare Națională a votat, într-o atmosferă de mare entuziasm, Constituția Republicii Socialiste România. Prin acest act de însemnătate istorică patria noastră a primit denumirea — Republica Socialistă România, noua Constituție conștințind biruința definitivă a socialismului în țara noastră și asigurând cadrul constituțional pentru ridicarea poporului pe noi culmi ale civilizației socialiste. Exprimând marile transformări ce au avut loc în cei 21 ani de la eliberarea României de sub jugul fascist, noua Constituție — legea fundamentală a României Socialiste — înfățișează chipul unei patrii în plină înaintare pe drumul progresului, bunăstării și civilizației, viața luminoasă a poporului român, liber și stăpîn, făurar al propriului său destin, care — pe temeiul celor înfăptuite pînă acum — pășește cu hotărîre și entuziasm spre zările mărețe ale desăvîrșirii construcției socialismului în țara noastră.

Noua denumire a statului nostru — Republica Socialistă România — este oglindire și simbol al celor mai înalte cuceriri ale poporului român, al împlinirii idealului pentru care au luptat și s-au jertfit cei mai buni fii ai patriei, au muncit și muncesc cu avînt toți oamenii muncii de la orașe și sate. Căci „Republica Socialistă România — cum glăsuiește art. I al Constituției — este stat al oamenilor muncii de la orașe și sate, suveran, independent și unitar“ al cărui teritoriu „este inalienabil și indivizibil“. Intreaga putere în țara noastră aparține poporului, liber și stăpîn pe soarta sa. În strînsă unire, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, sînt însușiți de aceeași cauză măreață — cauza desăvîrșirii construcției socialismului. Poporul își exercită puterea prin Marea Adunare Națională — organ suprem al puterii de stat — și sfaturile populare, organe alese prin vot universal, egal, direct și secret. Aceasta arată profundul democratism al orînduirii socialiste, participarea activă a maselor populare la conducerea și gospodărirea treburilor țării.

Temelia României socialiste este economia socialistă, bazată pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție. Iar proprietatea socialistă este fie proprietate de stat — asupra bunurilor aparținînd întregului popor, — fie proprietate cooperatistă — asupra bunurilor fiecărei organizații cooperatiste. Proprietatea socialistă dă posibilitate dezvoltării planifi-

cate a economiei naționale, pentru bunăstarea și fericirea poporului. Cuprinzînd bogățiile subsolului, minele, fondul funciar de stat, apele, izvoarele de energie naturală, fabricile și uzinele, băncile, gospodăriile agricole de stat, stațiunile de mașini și tractoare, căile de comunicație, mijloacele de transport și telecomunicații, fondul de stat de clădiri și locuințe, baza materială a instituțiilor social-culturale de stat aparținînd întregului popor, proprietatea socialistă de stat are rolul hotărîtor în dezvoltarea economiei naționale, în ridicarea continuă a nivelului de trai al oamenilor muncii. De asemenea cooperativele agricole de producție, care dețin locul cel mai însemnat în agricultură, aduc o mare contribuție la dezvoltarea economică a țării noastre și la creșterea bunăstării poporului. Constituția garantează și ocrotește proprietatea cooperativelor agricole de producție asupra pămîntului, animalelor, uneltelor, instalațiilor și construcțiilor ce le aparțin. Proprietate cooperatistă sînt și uneltele, mașinile, instalațiile și construcțiile cooperativelor meșteșugărești și ale cooperativelor de consum. Întărirea continuă a proprietății socialiste, de stat și cooperatiste, este condiția de bază a progresului țării noastre.

Statul garantează proprietatea personală a țaranilor cooperatori, proprietate care cuprinde: casa de locuit și construcțiile gospodărești anexe, terenul pe care se află acestea, animalele productive și inventarul agricol mărunt, conform statutului cooperativelor agricole de producție. Deasemenea țaranilor care din pricina condițiilor naturale (o serie de localități de deal și munte) nu se pot organiza în cooperative agricole de producție, statul le garantează proprietatea asupra pămîntului pe care îl lucrează ei înșiși și familiile lor și asupra uneltelor folosite pentru aceasta.

Intreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orînduirii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității umane. Statul garantează egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, sex sau religie, în toate domeniile vieții economice, politice, juridice, sociale și culturale. Orice manifestare de stabilire a unor îngrădiri a drepturilor și a exercitării lor, propaganda naționalist-șovină, ațîțarea urii de rasă sau națio-

nale nu sînt îngăduite și sînt pedepsite de lege. Constituția asigură astfel drepturile fundamentale ale cetățenilor: dreptul la muncă, dreptul la odihnă, dreptul la asigurarea materială în caz de bătrînețe, boală sau incapacitate de muncă, dreptul la învățătură, dreptul de a alege și a fi ales în Marea Adunare Națională și în sfaturile populare, dreptul de a se asocia în organizații obștești, libertatea cuvîntului, presei, întrunirilor, mitingurilor și demonstrațiilor, libertatea conștiinței, inviolabilitatea persoanei și a domiciliului, dreptul de petiționare, dreptul de proprietate și moștenire. Se garantează libertatea exercitării cultului religios, secretul corespondenței și al convorbirilor telefonice și e ocrotită proprietatea personală, care constă din veniturile și economiile provenite din muncă, casa de locuit, gospodăria de pe lângă ea și terenul pe care se află ele și bunurile de uz și confort personal. Femeia are drepturi egale cu bărbatul. Căsătoria și familia sînt ocrotite și interesele mamei și copilului sînt asigurate și apărate.

Naționalităților conlocuitoare li se asigură folosirea liberă a limbii materne, precum și cărți, ziare, reviste, teatre, învățămîntul de toate gradele, în limba proprie. Egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate sau rasă, munca înfrățită pentru înflorirea patriei comune, Republica Socialistă România, arată că oamenii muncii, români, maghiari, germani și de alte naționalități alcătuiesc împreună marea familie a României socialiste, care pășește cu hotărîre spre noi trepte de bunăstare și progres.

Odată cu proclamarea drepturilor, Constituția arată și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor. Acestea exprimă spiritul de răspundere al oamenilor muncii față de interesele generale ale poporului, față de interesele colectivității, ale patriei. Fiecare cetățean este dator să respecte constituția și legile, să apere proprietatea socialistă, să contribuie la întărirea și dezvoltarea orînduirii socialiste. Serviciul militar e o datorie de onoare a cetățenilor, iar apărarea patriei este datoria sfîntă a fiecărui cetățean al Republicii Socialiste România.

În ce privește relațiile externe, Constituția arată că Republica Socialistă România întreține și dezvoltă relații de prietenie și colaborare frățescă cu țările socialiste, promovează relații multilaterale cu toate statele fără deosebire de orînduire socială, în spiritul principiilor coexistenței pașnice, activează în organizații

(Continuare în pag. 2)

Republica Socialistă România

(Urmare din pag. 1)

internaționale în scopul asigurării păcii și înțelegerii între popoare. La baza relațiilor externe ale țării noastre stau principiile respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc. Aceste principii asigură relații normale între state și dreptul fiecărui popor de a-și făuri soarta, de a-și rezolva singur treburile și problemele, fără nici un amestec din afară. Pe linia aceasta poporul nostru își afirmă „solidaritatea cu toate popoarele care luptă pentru eliberarea lor națională și socială, pentru pace și progres“.

Am redat pe scurt prevederile Constituției Republicii Socialiste România, cuprinse în „Titlul I: Republica Socialistă România“ și „Titlul II: Drepturile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor“. Titlurile următoare tratează despre: Organele supreme de stat (Titlul III): Marea Adunare Națională (Organul suprem al puterii de stat, unicul organ legiuitor al Republicii Socialiste România), Consiliul de Stat (organ suprem al puterii de Stat cu activitate permanentă, subordonat Marii Adunări Naționale); Organele centrale ale administrației de stat (Titlul IV): Consiliul de Miniștri (organul suprem al administrației de stat), miniștrii și conducătorii celorlalte organe centrale ale administrației de stat; Organele locale ale puterii de stat și organele locale ale administrației de stat (Titlul V): Sfatul Popular, Comitetele Executive și organe locale de specialitate ale administrației de stat de pe lângă Comitetele Executive; Organele Judecătorești (Titlul VI): Tribunalul Suprem, tribunalele regionale, tribunalele populare și tribunalele militare; Organele procuraturii (Titlul VII): Procuratura Republicii Socialiste România are ca organe Procuratura Generală, procuratura regională, raională și orașenească, precum și procuratura militară; Insemnele Republicii Socialiste România (Titlul VIII): Dispoziții finale și tranzitorii (Titlul IX).

Constituția Republicii Socialiste România este „Marea Cartă a libertăților poporului român“, „Carta libertății și suveranității naționale, a înfloririi națiunii socialiste, a egalității depline în drepturi pentru toți cetățenii patriei, fără deosebire de naționalitate, a afirmării multilaterale a demnității și personalității omului, constructor al socialismului, făuritor conștient al propriei sale istorii“. Intruchipând năzuințele poporului român, Constituția — legea fundamentală a României Socialiste — stimulează și sporește hotărârea maselor populare de a-și consacra toate forțele, întreaga capacitate creatoare pentru realizarea obiectivelor noului plan cincinal (1966—1970), pentru desăvârșirea construirii socialismului în țara noastră.

Slujitorii și credincioșii Bisericii noastre, sînt alături de poporul român, se bucură de marile realizări ale țării noastre și sprijinesc împlinirea noilor perspective de belșug și lumină. Ei și-au manifestat „satisfația deplină“ că între drepturile înscrise în Constituție se află și libertatea conștiinței și a cultelor, prevăzută la art. 30: „Libertatea conștiinței este garantată tuturor cetățenilor Republicii Socialiste România. Ori cine este liber să împărtășească sau nu o credință religioasă. Libertatea exercitării cultului religios este garantată. Cultele religioase

se organizează și funcționează liber“. În felul acesta „se confirmă starea de drept și de fapt a existenței depline libertăți religioase pentru toate cultele din patria noastră în mod egal, fără nici o îngrădire sau discriminare... Prețuind după cuviință garantarea deplinei lor libertăți religioase, credincioșii și slujitorii bisericești, însuflețiți de năzuințele mărețe ale întregului nostru popor își vor aduce cu hărnicie și devotament, întreaga lor contribuție la sporirea binelui obștesc, ca împreună lucrători cu toți oamenii muncii din țară la zidirea cea nouă a patriei noastre dragi“ și „își vor întepi strădaniile“, „împreună cu toți jii patriei noastre“ „în lucrarea de asigurare a păcii trainice între popoare“ (din cuvîntul I. P. Sf. Mitropolit Iustin al Moldovei la Marea Adunare Națională).

Poporul nostru, însuflețit de mărețele perspective ale viitorului de aur al patriei noastre, mărturisește prin munca sa entuziastă, care transformă în ritm rapid fața țării, dragostea sa nefermă față de patria socialistă, încrederea neclintită în conducătorii săi luminați și înțelepți, devotamentul nemărginit față de cauza socialismului și păcii. Sub îndrumarea celor mai buni fii ai patriei noastre, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate sau credințe religioase, într-o unitate deplină pășesc înainte, cu hotărâre și entuziasm, spre marele țel al înfăptuirii unui viitor strălucit, al ridicării națiunii și patriei pe noi culmi de civilizație.

Trăiască și înflorească scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!

Telegraful Român

O carte despre continentul negru

Multă vreme s-a negat de-a dreptul că Africa are o istorie de milenii. Totodată, continentul negru era văzut din perspectivă exclusiv europeană. Ceea ce a făcut ca în vechime acest continent să fie aproape cu totul necunoscut: lumea „de dincolo de coloanele lui Hercule“ exista numai în povești și în amintiri. Apoi în timpul modern Africa a contat în fața restului lumii numai ca obiect de exploatare.

În astfel de condiții era de așteptat ca istoria și cultura Africii să fie insuficient cercetate și cunoscute, precum și apreciate din perspectiva unei optici greșite.

Dar îndeosebi prin „Anul african“ 1968, în care s-au născut 17 state independente, continentul negru s-a ridicat puternic în conștiința lumii: Africa stă azi în centrul evenimentelor mondiale, politice și economice. Căci o dată cu ridicarea ei spre regăsirea drumului către sine însăși și spre o viață nouă, interesul față de trecutul său sporește mereu. În consecință, descoperiri și cercetări noi scot la lumină vechimea și originalitatea culturii africane. Ceea ce a atras după sine și faptul că în ultimul timp literatura (cărțile scrise) asupra acestei părți a lumii a crescut într-un ritm atât de mare, încît nu se poate da o privire completă asupra ei.

Din cadrul acestei imense literaturi ce privește continentul negru, face parte și cartea istoricului africanolog de renume mondial, Basil Davidson: „Redescoperirea Africii vechi“. Ingrijire științifică și cuvînt înainte de Acad. Prof. Em. Condurachi. Supracoperta și coperta de Val. Munteanu. București, Editura științifică, 1964. Pagini. 390.

Cartea conține referiri la viața creștină africană, care tinde și ea spre o formă de sine stătătoare.

Pasajul care ni se pare a exprima mai bine și mai mult titlul cărții este următorul: „Decaderea comerțului indian și declinul porturilor africane, comerțul maritim cu sclavi, cuceririle coloniale și alte împrejurări vor învâli în întuneric și ne vor ascunde trecutul Africii. Acum începem să descifrăm mai clar contururile acesteia“ (p. 233).

Introducerea (p. 21—29) înfățișează rezultatele de pînă acum ale cercetării arheologice-istorice ale Africii cu trecerea pe scurt în revistă a diferitelor poziții și puncte de vedere în această materie. Totodată, arată metoda și obiectivele urmărite.

Cît privește restul cuprinsului cărții, este edificatoare însăși lămurirea următoare: „Epoca africană a metalului, care cuprinde ultimele 15 sau 20 de secole, este perioada de formare a Africii moderne; ea se caracterizează printr-o dinamică proprie a dezvoltării și a transformărilor. Ea a produs culturi și civilizații proprii, pur africane. Această perioadă constituie tema centrală a acestei cărți“ (p. 51).

Scrisă dintr-o perspectivă vastă (vezi în special relațiile cu Asia), foarte completă în raport cu cunoștințele de pînă acuma asupra acestui domeniu (vezi, de pildă, p. 210sq.), cartea impresionează prin mulțimea masivă de noutăți, rezultat al săpăturilor arheologice recente; de asemenea, prin bogate informații bibliografice. Acestea o fac deosebit de interesantă și de atrăgătoare.

Nu mai puțin reține atenția stăruința cu care autorul urmărește atingerea obiectivelor fixate, dintre care se disting cu deosebire două: 1. Vechimea culturii și civilizației în Africa ca și caracterul lor original-autohton, fără să facă din ele un ce autonom ci relevînd — ori de cîte ori era cazul — influențele venite din afară; 2. Unitatea neamului omenesc prin evidențierea faptului că așa-numitul „continent negru“ este o parte integrantă a speciei umane și dovadă eclatantă a unității acesteia.

La prospețimea informației se adaugă nota de actualitate vie și arzătoare nu numai prin reliefașarea unității neamului: omenesc ci și prin faptul că din carte se desprinde concluzia clară și fermă asupra inconsistenței teoriilor despre „europocentrism“, precum și a teoriilor rasiste (v. p. 40, 87, 241, 362), precum și prin acela că autorul este convins despre viitorul mare ce se deschide în fața continentului negru (vezi p. 362). Aceeași notă de vie actualitate prezintă și alte aspecte ale cărții ca: joloasele păcii (p. 123), continua circulație de valori (p. 160), tragedia umană în condițiile sclaviei (p. 163), precum și o seamă de sugestii cu care vine autorul (vezi p. 78, 242, 335—338).

Cum este și firesc, dezvoltarea trecutului Africii se răsfrînge pozitiv și asupra istoriei religiilor din acest continent: apar aspecte tot mai interesante și mai demne de atenție ale manifestărilor religioase din această parte a lumii. Date privind religia sau referiri la aceasta se găsesc la p.: 14, 17, 33, 38, 45, 51, 55, 57, 59, 65, 66, 71, 73, 74—77, 78, 79, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 90, 92—96, 99, 101, 103, 199, 115, 121, 122—123, 124, 125, 128, 129—133, 136, 140sq., 142, 143, 144—149, 162, 165, 168—170, 172—177, 189, 195, 196, 201, 208—209, 212—213, 217, 220, 226—228, 229, 232, 234, 235, 236, 237, 238, 245—250, 251—253, 254, 255, 259, 267, 271, 276, 277—281, 285, 294, 296, 298, 299—303, 315, 322, 323, 329—331, 344, 345, 353, 354.

Ținînd seamă de ieșirea în evidență — din ultima vreme, a continentului african, de însemnătatea lui și de îndatorirea — trecută de atîtea ori cu vederea și totuși atît de necesară și de la sine înțeleasă! — de a-l face cunoscut cu oamenii și cu problemele sale așa cum se înțelege el pe sine, ne dăm seama de contribuția remarcabilă pe care o constituie cartea în discuție. Ea ne ajută să înțelegem mai bine Africa prezentului, deschide ochii asupra vinei și sarcinii

Mitropoliții Varlaam și Dosoftei ai Moldovei

Cei mai însemnați mitropoliți ai Moldovei în secolul al XVII-lea au fost Varlaam și Dosoftei.

Varlaam s-a născut în ținutul Putnei din părinți răzeși. Ucenicia călugărească și-o făcuse la mănăstirea Secul, unde pe la 1610 era egumen. Ca egumen al acestei mănăstiri a călătorit la Moscova și la Chiev, unde a făcut cunoștință cu vestitul învățat Petru Movilă. Prin vrednicia sa Varlaam ajunsese la 1632 de-adreptul mitropolit al Moldovei, treapta ierarhică cea mai înaltă, spre care rivneau și ceilalți 3 episcopi moldoveni din acel timp. Ca om de încredere al lui Vasile Lupu, Varlaam a putut mijloci de la acesta încuviințarea, ca preoții moldoveni să fie scutiți de birurile ce se luau de la ei iar pîrile se s-ar ridica împotriva lor, să fie judecate înaintea dregătorilor bisericești, urmînd ca numai pentru ucideri să fie dați în judecata Principelui.

În tipografia înființată de Vasile Lupu, tipări mitropolitul Varlaam la 1643 o frumoasă carte în limba română: „Carte românească de învățătură la Duminecile de peste an și la praznice împărătești și la sfinții cei mari“. Această carte s-a răspîndit în toate părțile locuite de români și e cunoscută sub numirea de „Cazania lui Varlaam“. În prefață spune luminatul mitropolit al Moldovei, că s-a simțit îndemnat a o îndrepta către „toată seminția românească de pretutindeni, care se află pravoslavnică în această limbă“. Tot aci a tipărit mitropolitul Varlaam și scrierea sa „Răspunsuri la catehismul calvinesc“ (1644), în care combate părerile și obiceiurile calvinilor. Cu un an mai tîrziu tipări cartea intitulată Șapte taine, tradusă din grecește de logofătul Istratie, care era un învățat moldovean.

În timpul lui Varlaam s-a ținut și vestitul Sinod din Iași (1642), la care au luat parte reprezentanții Patriarhiei din Constantinopol, căpeteniile bisericii moldovene și trimișii mitropo-

ce revin mai ales Europei și Americii. Se poate aduce un serviciu Africii numai dacă o cunoaștem și o iubim. Or, cartea lui Basil Davidson are un merit vrednic de subliniat în această privință.

Ca atare, cartea nu interesează numai pe africanistii de specialitate, care găsesc în ea nu numai orientare, un instrument prețios de lucru, ci și un stimulent spre mai departe cercetare; dimpotrivă, ea interesează pe toți aceia care se preocupă — într-un fel sau altul — de soarta marelui continent negru.

În desfășurarea ei problema africană străbate două faze de seamă: I. Faza primei revoluții — încă neîmplinită — care are ca scop eliberarea de sub jugul puterilor coloniale; II. Faza celei de-a doua revoluții, a cărei sarcină principală o constituie eliberarea de foame, de boală și de ignoranță. Este aproape de prisos a spune că în cadrul problemei africane Creștinismul are să vină cu o sprijinire activă întru rezolvarea ei fericită. De la acest lucru nu se poate sustrage fără prejudicierea rostului său în lume.

Din această perspectivă trebuie văzută și apreciată cartea lui Davidson de către oamenii Bisericii. Ea constituie — cel puțin indirect — o chemare spre a îmbrățișa cu frățească solitudine problema atât de adînc umană a continentului negru...

Să nu uităm că în vremea noastră continentele pot crește numai împreună. Un sud-african exprimă această idee într-o rugăciune pentru mîntuirea tuturor raselor: „Doamne Hristoase, care ai fost născut de o mamă evreică, dar ai fost plin de bucurie în fața credinței unei femei siriene și a unui soldat roman, Tu care pe grecii care te vizitau i-ai primit prietenește, ai îngăduit ca un african să poarte crucea Ta, ajută-ne nouă să aducem oameni ai tuturor raselor ca împreună-moșteni în Împărăția Ta“.

Pr. Prof. Corneliu Sirbu

litului Petru Movilă din Chiev, și s-a aprobat „Mărturisirea de credință“ a Bisericii Ortodoxe. Varlaam era trimis adeseori de Vasile Lupu în misiuni diplomatice, cum a fost cazul în toamna anului 1643, cînd s-a dus „cu trei domnești“, la curtea lui Matei Basarab, Domnul Țării Românești și a reușit să încheie pace între Muntenia și Moldova. Pentru eternizarea acestei păci, Matei zidi biserica din Soveja (Vrancea), iar Vasile biserica Stelea din Tîrgoviște.

Căzînd Vasile Lupu din domnie (1653), s-a retras și Varlaam în liniștea mănăstirii Secul, de unde pornise în frumoasa lui ascensiune ierarhică. Aci a murit la 1657 lăsînd întreaga sa avere acestei mănăstiri, unde sînt așezate spre odihna de veci osemintele lui.

Mitropolitul Dosoftei (1671—1686), fusese mai înainte episcop la Huși (1658—1659) și la Roman (1659—1671). La 1673 cînd Ștefan Petriceicu, Domnul Moldovei, trecuse cu prilejul expediției de la Hotin în tabăra polonă, l-a urmat și mitropolitul Dosoftei, trăind doi ani în mănăstirea Uniev. Întors apoi în Moldova, și-a dat silința să înființeze tipografie la Iași, unde cea din timpul lui Varlaam se risipise. Patriarhul rusec al Moscovei, Ioachim, i-a stat în ajutor să-și poată duce la îndeplinire gîndul cel bun de a răspîndi cartea și cultura românească.

Cînd a năvălit regele Poloniei Ioan Sobieschi în Moldova (1686), mitropolitul Dosoftei ajunsese prizonier și fu dus la Zolkiev, în Galiția, împreună cu odoarele mitropoliei și cu moaștele Sf. Ioan cel Nou. Aci a murit la sfîrșitul anului 1693, (în vîrstă de 69 ani), după o muncă neîntreruptă pentru răspîndirea cărții în limba română.

Între lucrările lui cele mai însemnate este: Psaltirea în versuri, tipărită la 1673 în mănăstirea Uniev (Polonia). În această lucrare migăloasă Dosoftei a avut ca model traducerea vestitului scriitor polon Jan Kochanovski (tipărită la Cracovia 1579), dar n-a urmat slugarnic modelul străin, ci a lăsat adeseori să străbată în versurile sale ritmul mai săltăreț al poeziei populare românești.

Versurile românești, scrise de Dosoftei, sînt frumoase și curgătoare, aproape ca ale poeziei populare. El păstrează din psalmi numai ideea principală, pe care o împodobește apoi cu versificarea sa plăcută, amestecînd în ea adeseori aluzii la împrejurările de atunci.

Credincioșii români de la sate mai cîntă și azi, în părțile ardelene psalmii traduși în versuri de mitropolitul Dosoftei. Iar cîteva versuri din traducerea lui Dosoftei (ca cele din psalmul 46) au pătruns în colindele de Crăciun.

La 1673 a tipărit tot la Chiev, unde era refugiat, Acaftistul Născătoarei de Dumnezeu, tradus din limba slavonă în limba română, iar la 1679, a tipărit în Iași Dumnezeiasca Liturghie tradusă din grecește ca să priceapă „toți cari nu înțeleg sîrbește sau elinește“. După cum Varlaam, tipărindu-și Cazania (1643), se gîndea la „toată seminția“ pravoslavnică românească, tot asemenea și Dosoftei îmbrățișa cu gîndul său de părinte grijuliu și darnic nu numai pe păstoriții săi din mitropolia Moldovei, ci „tot neamul românesc“.

Cartea aceasta e foarte însemnată, fiindcă ea a contribuit mult la pătrunderea limbii române în slujba bisericii, răspîndindu-se atât de repede încît la 1683 trebui să se tipărească a doua oară tot în Iași. Prin aceasta Dosoftei a dat dovadă de mai multă îndrăzneală decît contemporanul său, mitropolitul Teodosie din București, care „nici n-a cutezat, nici n-a vrut a muta liturghia toată pe limba noastră“, ci în cartea tipărită de el la 1680 a lăsat-o tot în slavonește, dînd numai îndrumările în limba română. La 1680 tipări Dosoftei Psaltirea de-nțeleș, cu text slavon și român. În prefața acestei cărți îndemna pe

cei obișnuiți a se ruga în limbi străine, să se silească a înțelege ce spun. „Căci scrie Sf. Apostol Pavel, de mă voi ruga în limbă străină, duhul meu se roagă, iară mintea mea stă fără de roadă. Ce este dar? Mă voi ruga cu duhul, mă voi ruga și cu mintea ... ci în biserică mai voia mi-i cinci cuvinte cu mintea mea să grădesc, ca și pe alții să învăț, decît zece mii de cuvinte într-altă limbă“.

Era deci mitropolitul Dosoftei însuflețit de aceeași rivnă care-l îndemnase înainte cu un secol și pe harnicul diacon Coreș! în truda lui binecuvîntată de a tipări la Brașov cărți bisericești în limba română.

La 1681 tipări Dosoftei un Molitvelnic de-nțeleș (Iași), introducînd astfel limba română în toate serviciile divine de la diferite prilejuri și cerințe ale vieții creștinești. De la 1682—1686 a tradus și tipărit Viețile sfinților în 4 volume. A mai tipărit Octoihul.

Cronicarul moldovean Ioan Neculce a scris despre mitropolitul Dosoftei cele mai meritate și mai drepte cuvinte de laudă, spunînd că „adînc din cărți știa și deplin călugăr și cucernic și blînd ca un miel era, în țara Moldovii pe acele vremi nu se afla om ca acela“.

În zile bune și în zile rele, în timpuri de pace ca și în anii pribegiei dureroase, neobositul Dosoftei a muncit fără preget, sporînd prin traducerea sa literatura religioasă a românilor. Numai moartea a putut potoli neastîmpărul cugețului și condeiului său strădalnic.

I. L.

Tatăl nostru

Începem rugăciunea Domnească, chemînd pe Dumnezeu, cu numirea de Tată. Așa L-a numit însuși Iisus Hristos, rugîndu-se, așa îi învață El pe Apostolii Săi să-l numească, așa este chemat Dumnezeu astăzi de toți cei ce se roagă în numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Prin această numire, de Tată, recunoaștem pe Dumnezeu de Făcătorul, Susținătorul și Binefăcătorul nostru, de la început; prin această numire recunoaștem atîrnarea noastră de El ca copilul de maica sa. El este acela care a făcut lumea din jurul nostru cu toate frumusețile și bunătățile ei, El este acela care a așezat în lume legile firii, pe urma căroră avem și părinții care poartă grijă pentru noi, și din care a ieșit și rînduiala omenească de pe urma căreia avem stăpînirile care ne ocîrmuiesc și ne apără. El fiecărui din noi ne-a trimis cîte un înger păzitor care stă neadormit de strajă lîngă noi, pe toate căile vieții noastre pămîntene. Dumnezeu, Tatăl cel bun, este acela care ne-a dat și a doua viață, viața harului, prin nașterea de a doua oară, de care ne facem părtași prin taina botezului asigurîndu-ne viața cea fericită, veșnică. El ne-a dat pe maica noastră Biserica, ne-a chemat și ne-a ajutat să venim la sînul ei, și să ne nutrim cu pîinea vieții de veci și să ne vindecăm cu leacurile iertării de păcate ale sfințelor taine.

Noi în raportul dintre părinți și copii vedem legătura cea mai strînsă dintre om și om. Pot să fiu un fiu rău, neascultător, un fiu pierdut; tatăl poate să zică: nu voiesc să te mai știu de copilul meu. Cu toate acestea eu tot fiul lui rămîn.

De aceea și fiul cel pierdut, de care vorbește Sfînta Scriptură, întorcîndu-se la tatăl său, nu zice: nu mai sînt fiul tău, ci zice numai: Nu sînt vrednic a mă numi fiul tău (Matei 15, 21).

Este o mare mîngîiere că putem numi „Tată“ pe Dumnezeu. Dacă se poate vorbi între oameni de o dragoste care nici o dată nu încetează aceea este dragostea părinților pentru copiii lor. Părinții sînt aceia care ne-au născut, ne-au îngrijit, ne-au crescut așa cum s-au priceput mai bine. Părinții trăiesc numai pentru copiii lor. Orice neînțelegere dintre ei și copiii lor este numai trecătoare. În adîncuri inima unui părinte rămîne totdeauna inimă de părinte. Deci voind să

(Continuare în pag. 4)

Tatăl nostru

(continuare din pag. 3)

spunem iubirea lui Dumnezeu pentru noi, nu o putem spune mai potrivit decât zicându-i „Tată“.

Da, iubirea de tată este nemărginită, dar puterea unui tată firesc este totdeauna numai putere mărginită. El dacă nu poate ajuta nu ajută, și atunci strigăm cu psalmistul „tatăl și mama mă părăsesc“ (Psalm 27, 10)

Iubirii nemărginite a lui Dumnezeu însă îi răspunde și puterea nemărginită; toate le poate Dumnezeu. Iată de ce am zis, că mare este mîngîierea ce o avem putînd să-L numim Tată pe Dumnezeu. Căci după iubirea lui de părinte, El poate să ne și ajute totdeauna. Părășiți de tată și mamă pămînteană, totdeauna putem nădăjdui cu psalmistul: Domnul mă primește pe mine (Psalm 27, 10).

Cînd cele două femei se certau pentru un copil, Solomon, judecătorul înțelept, a poruncit să se taie copilul în două părți asemenea de mari, ca să le mulțumească pe amîndouă. Atunci mama cea adevărată nu s-a învoit; inima ei de mamă, plină de milă pentru copil, n-a putut să vadă acest lucru, primind mai bine să rămînă fără copil decât să-l vadă mort. Cum vom putea arăta mai bine îndurarea desăvîrșită a lui Dumnezeu decât asemănînd-o cu îndurarea inimii de părinte? Cu toate răutățile și fărădelegile noastre, El veșnic rămîne „Părintele îndurărilor și Dumnezeu a toată mîngîierea“ (2 Corinteni 1, 3). Credinciosul ce greșește, întorcîndu-se cu părere de rău și rugăciune curată către Dumnezeu, dobîndește iertare. Ori cît de tîrziu, fiul cel pierdut, înapoindu-se cu inima înfrîntă și mărturisindu-și păcatul, va fi primit cu mare bucurie de Tatăl ceresc.

Dacă Dumnezeu este Tatăl nostru, atunci noi sîntem copiii Lui. Sîntem copiii lui Dumnezeu și frații Fiului Său, al Domnului nostru Iisus Hristos. Se poate o demnitate mai mare decît aceasta? „Vedeți ce iubire mare ne-a dat nouă Tatăl, ca să fim fii ai lui Dumnezeu, și sîntem“ (1 Ioan 3, 1). Iar copiii lui Dumnezeu fiind, vom fi moștenitorii Împărăției Lui.

Dar acestei mari demnități îi corespund și datorii mari, și Acela care acum ne este Tată iubitor, la sfîrșitul veacurilor ne va fi și judecător drept. Dacă îndrăznim să-L numim Tată, trebuie să ne silim a avea și o purtare ca a unor copii ai lui. Domnul nostru Iisus Hristos, în cîteva rînduri, a zis, că de nu vom fi ca pruncii, nu vom putea intra întru Împărăția Tatălui.

De ce a zis aceasta, vom înțelege mai ușor, dacă ne vom da seama, întru cîtva care sînt însușirile unui copil.

Copilul crede, spre pildă, că el poate face orice lucru și se apucă cu mare bucurie de toate. Îndată însă ce a văzut că nu poate izbuti, pune lucrul început în mîinile părinților sau în ale celor mai tari și mai dibaci din apropierea lui, rugîndu-i să le facă ei jucăria. Nesuccesul l-a învățat umilință. Aceasta voințe să zică Iisus prin cuvintele: Fiți ca pruncii. Noi toți ne încredem în puterile noastre, dar cînd vedem că ele nu ne slujesc îndeajuns, ori se frîng înainte de a duce la capăt întreprinderea începută, cînd ne simțim înșelați, oboșiți, biruiți de greul vieții, atunci recunoaștem slăbiciunea noastră, atunci cu umilință ne apropiem de Dumnezeu, înțelegînd că noi, de la noi înșine, fără ajutorul lui Dumnezeu, nu putem face nimic spre folosul mîntuirii sufletului nostru.

Să fim ca pruncii, să avem încredere în Dumnezeu, ca pruncii în părinții lor, și atunci orice lucru am început cu tărie și veselie, vom putea zice „noi urmăm Tatălui nostru“.

A doua învățătură ce-o cîștigăm, privind la copii, este dragostea. Este fără îndoială adevărat, că pruncii nu iubesc pe orîșicine, ei sînt sfioși față de străini. Ei nici nu au ce să dea cuiva decît pe sine. Deci și în această privință, după îndemnul Domnului, trebuie să urmăm pe

copii. Să ne dăm întregi lui Dumnezeu. Imitînd pe copii, să dăm lui Dumnezeu singurul lucru care este al nostru cu adevărat, să I ne dăm pe noi înșine, să-I dăm inima noastră, și să I-o dăm întregă, și să I-o dăm cu întreaga noastră voință, putere și iubire.

Să fim copii — este îndemnul, este porunca Domnului nostru Iisus Hristos, cuprinsă în chiar cel dintîi cuvînt al Rugăciunii Domnești, în cuvîntul „Tată“.

N. Gotos

Timpul

Timpul este un factor hotărîtor în viața omului. Timpul este o comoară, pe care fiecare trebuie să o fructifice. Și încă în chip conștiințios.

Se știe că Edison a fost un copil foarte sărac. Copilăria și-a risipit-o hoinărînd, căci era folosit comisionar la vîrsta de 18 ani, cînd a devenit sclavul experiențelor, a primit de la căile ferate un vagon vechi, ca să continue acolo experiențele. Acesta a fost primul lui atelier de lucru. Odată fosforul topit i s-a aprins. Și a acoperit cu flăcări vagonul. Edison, speriat, s-a refugiat din curioasa sa sală de experiențe, dar un paznic, care a crezut că are de a face cu un incendiator, s-a luat după el și l-a bătut de moarte.

Incepînd din acest timp, treptat-treptat i-a slăbit auzul. Dar Edison nu și-a pierdut dispoziția. A visat și a experimentat mai departe. Deși niciodată nu a putut umbra la universitate și nu a putut cunoaște limbajul savanților, pînă la bătrînețe a îmbogățit globul pămîntesc cu aproape o mie de descoperiri.

Odată l-au întrebat, care a fost cheia succeselor sale?

Bătrînul Edison a spus doar atît:

— Timpul!

Și Edison a lucrat mai departe.

Mulți, deasemenea, își folosesc timpul foarte conștiințios. Careva a scris mult. A citit mult. Învăța și în timpul călătoriilor. Ceea ce gîndea pe drum, ajuns acasă și le nota. Una din lucrările sale științifice din cele mai mari, a scris-o cu ocaziunea unei călătorii. Acesta a socotit timpul ca un prilej de muncă.

Trebuie să prețuim timpul și în frînturile și în minutele lui!

Sînt din cei care socotesc de nimic prilejurile de muncă de un sfert sau de o jumătate de oră.

Greșește cel ce spune aceasta!

Și cinci minute e timp! În cinci minute omul poate să lucreze ceva.

...Se spune că un savant a scris o lucrare în un an de zile, numai în timpul cînd aștepta să i se servească masa.

Deci fiecare să folosească și cinci minute, sau sferturile de oră. Să nu arunce nimeni de la sine clipele mărunte ale anilor și zilelor.

Dacă socotim anii, zilele și minutele vieții celor ce nu prețuiesc timpul, vom fi surprinși, că orele nefolosite le acoperă mare parte din viață. Și cite cinci minute nefolosite ne petecesc viața! Nu se îngrozesc oare aceștia de acele prăpăstii deschise, de acele goluri de timp, care nu împodobesc viața și anii trecători? Nu observă oare că sînt ruină de cetate, unde nu se mai alipesc piatră la piatră, minutelor minute, unde pereții întregi sînt despărțiți unul de altul de inactivitate și de prăpastia zilelor pierdute?

Omul vremurilor noastre prețuiește timpul și nu lasă nici o clipă să treacă fără folos. El muncește și crează bunuri materiale și spirituale, pentru bunăstarea și înfrumusețarea vieții tuturor. Astfel el face timpul roditor. Și ce bucurie e să privești — la sfîrșitul vieții — peste auz plini de roada muncii care-ți învăluie fruntea în aureolă!

„Răscumpărați vremea“ — ne îndeamnă Sf. Apostol Pavel. Adică, folosiți timpul, lucrînd binele, ca fiecare clipă să fie o punte spre mai bine, spre mîntuire.

Prot. Iuliu Mar

Inmulțirea pîinilor

Este îndeobște cunoscută fapta înmulțirii pîinilor de către Mîntuitorul Iisus Hristos (Mat. 14, 13—21 și 15, 29—38). Mîntuitorul a săvîrșit-o „făcîndu-i-se milă de norod“ (Mat. 14, 14 și 15, 32) și „ca să nu plece de la el flămînd“ (Mat. 15, 32).

Gestul acesta stă în strînsă legătură cu cuvintele Mîntuitorului, rostite în predica de pe munte, cînd a indicat în cadrul Rugăciunii Domnești și cererea: „pîinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi“ (Mat. 6, 11). Era în vederile Mîntuitorului ca să-i sature pe cei ce veneau la El (Mat. 14, 20 și 15, 37).

Acest exemplu este pilduitor pentru noi creștinii. Săturarea semenului nu se poate face numai din milă și ocazional, ci ea este o datorie permanentă în viața „de toate zilele“.

Și Mîntuitorul a lămurit-o și atunci cînd a anunțat că va zice către unii: „veniți binecuvîntații Părintelui meu de moștenii împărăția cea pregătită vouă, căci flămînd am fost și m-ați săturat“ (Mat. 25, 35). Iar la întrebarea acestora: „cînd Te-am văzut, Doamne, flămînd și Te-am hrănit“, Mîntuitorul precizează: „întrucît ați făcut unuia dintre acești frați ai mei mai mici, mie mi-ați făcut“ (Mat. 25, 40).

Astfel învățăm de la Hristos ca să fim pătrunși de aceeași bunătate de a hrăni semenii, căci așa se va putea împlini între toți „aceeași vorbire și unitate în gînd și faptă, cu o simțire și judecată“ (1 Cor. 1, 10).

Prin urmare să înmulțim pîinea, adică produsul muncii noastre, ca să se poată folosi de ea cît mai mulți și încă să prisosească.

Să ne străduim deci să prisosim în strădaniile noastre zilnice în ceea ce este bun și să fim folositori.

M. Șesan

Sfaturi înțelepte

Mitropolitul Antim Ivireanul a scris predici cu mult tîlc pastoral, care poartă numele de: „Didahii“, adică cuvîntări de învățături alese. În aceste predici, el ne arată cît de mare este sîrguința în muncă, istorisindu ne despre arici, care are o mare grijă pentru hrana puilor săi. El se duce în vie, zice mitropolitul Antim, prin de coardele de viță, scutură strugurii și se ghemuiește; apoi se rostogolește peste bobitele scuturate; și se duce cu țepile încărcate la puii lui. O asemenea pildă de iscusință grijulie trebuie s-o aibă orice mamă și orice tată, față de buna îngrijire pe care s-o dea copiilor lor, hrană la timp, îmbrăcăminte și toate cele trebuincioase, pînă se fac mari, tineri, care pot munci și pot să-și cîștige pîinea cea de toate zilele prin muncă stăruitoare și cinstită. Strămoșii noștri latini au avut un proverb înțelept, care grăiește astfel: „Munca stăruitoare biruiește totul“. Și cel ce muncește cinstit, zi de zi, are parte de belșug mare de roade și se simte fericit. Să luăm exemplul de la ariciul din „Didahii“ și să ne sîrguim și noi în munca cea de toate zilele! Omul harnic și muncitor își pune în mișcare toată energia trupului, își dezvoltă spiritul și-l face să fie cît mai vioi și cît mai sănătos posibil. Munca-i viață, energie și multă mulțumire sufletească. Rostul vieții noastre este de a munci cu sîrguință, pentru a putea dobîndi pîinea noastră cea de toate zilele și a ne îmbogăți viața și a o face cît mai bună și cît mai fericită!

Pr. V. Anastasiu-Bassarabin

